

4. Міщенко Г. Г. Маркетинг і бібліотека / Г. Г. Міщенко ; Нац. парлам. б-ка України. — Київ, 2004. — 94 с.
5. Жулькевська О. В. Навчально-методичний посібник з курсу "Математичні методи у соціологічному дослідженні" / О. В. Жулькевська. — Київ : Акад. праці і соц. відносин. федер. проф. спілок України, 2008. — 60 с.
6. Галяутдинов Р. Р. Простая формула расчёта объёма выборки / Р. Р. Галяутдинов. — Режим доступа: <http://galyautdinov.ru/post/formula-vyborki-prostaya>. — Загл. с экрана.

В статтє досліджена проблематика мінімізації затрат часу і матеріальних засобів при проведенні соціологічного опроса в бібліотеці. Осуществлен комплексний анализ расчета доверительной вероятности при помощи математических методов биномиального и нормального законов распределения вероятностей. Впервые предложена

модернизована формула расчета предельного количества респондентов, позволяющая максимально сэкономить ресурсы при проведении социологических исследований в библиотеке.

The article examines the problems of minimizing the time and material costs when conducting a sociological survey in the library. A comprehensive analysis of the calculation of confidence probability using the mathematical methods of the binomial and normal probability distribution laws. For the first time, a modernized formula for calculating the maximum number of respondents was proposed, which allows to save resources as much as possible when conducting sociological research in the library.

Надійшла до редакції 10 січня 2019 року

УДК 025.5:004.77.032.6

Валентина Медведєва,
кандидат історичних наук,
науковий співробітник
відділу оперативної інформації НБУВ

Мультимедійні інформаційні технології в інформаційно-бібліотечному середовищі

Досліджено аспекти застосування інформаційних мультимедійних технологій у бібліотечному середовищі. Проаналізовано особливості створення електронних ресурсів для якнайповнішого забезпечення інформаційних потреб сучасних користувачів. Обґрунтовано потребу підготовки бібліотечно-інформаційних фахівців і впровадження інформаційно-мультимедійних технологій у практику бібліотечної установи.

Ключові слова: бібліотечні заклади, інформаційно-бібліотечне середовище, мультимедійна інформація, мультимедійні інформаційні технології, цифрові мережі, бездротові мережі, Wi-Fi-технології

Інформаційні потреби сучасного суспільства висувують перед бібліотечними закладами нові завдання та визначають їхнє місце у глобальному інформаційному просторі. Завдяки застосуванню новітніх інформаційних мультимедійних технологій традиційні функції бібліотек трансформуються, що помітно прискорює процес обслуговування користувачів та підвищує його якість.

Упровадження мультимедійних технологій у бібліотечну діяльність потребує організації високошвидкісних засобів трансляції даних в інформаційно-бібліотечному просторі. Ці питання розглядали Я. Шрайберг, В. Петров, Л. Костенко, Д. Соловяненко, С. Канвілкар та ін.

Мета статті — дослідити аспекти застосування інформаційних мультимедійних технологій у бібліотечному середовищі.

Мультимедійні інформаційні технології та системи дають змогу інтегрувати різні способи надання й використання символічної, звукової та відеоінформації за допомогою сучасних інформаційних систем, що

відрізняються великою різноманітністю форматів і апаратних пристроїв для введення, опрацювання, відображення та зберігання даних [1]. Мультимедіа, інформаційні та комунікаційні технології допомагають створити сучасні моделі відкритого доступу та наповнити інформаційний простір новим змістом.

Розвиток мультимедійних технологій сприяє еволюційній зміні у процесах збереження та поширення інформації у традиційному та електронному форматах. Сьогодні одним із пріоритетних завдань бібліотек є створення, зберігання й поширення цифрових ресурсів, адже нині в потоці інформації, що надходить до бібліотечних установ, зростає частка продуктів на електронних носіях, зокрема електронні видання (на окремому носії або онлайнві видання) та публікації, електронні версії друкованих видань та електронні копії друкованих публікацій, доступ до яких можливий на спеціальних веб-сторінках.

Використання мультимедійних технологій значно спрощує процес створення бібліотечних ресурсів на базі масивів бібліографічної, аналітичної, рефе-

ративної інформації й дає змогу формувати електронні каталоги, картотеки, бібліографічні покажчики, реферативні видання, нагромаджувати наукову й методичну літературу в цифровому форматі. Також проводиться комплекс робіт з оцифрування першоджерел із бібліотечних фондів (із дотриманням законодавчих засад авторського права) та формування з них тематичних колекцій електронних документів [2]. Вагоме значення для ефективного забезпечення інформаційних потреб сучасних користувачів мають мультимедійні електронні видання, в яких за допомогою відповідних програмних засобів рівнозначно та взаємопов'язано представлено текстову, звукову, графічну та іншу інформацію [3]. Мультимедійні продукти (електронні підручники, навчальні посібники, книги, гіпертекстові інформаційно-довідкові системи — архіви, каталоги, довідники, енциклопедії, тестувальні та моделювальні програми-тренажери тощо) розробляють на основі мультимедійних технологій, які виникли на стику багатьох галузей знання [5].

Для опрацювання мультимедійних електронних документів використовують:

1) комп'ютерні технічні засоби нового покоління з мультимедійним програмним забезпеченням для належного відтворення графіки, відео та аудіо. Створення мультимедійних цифрових видань передбачає роботу з мультимедійними програмно-технологічними комплексами, що відзначаються більшою продуктивністю, мають додаткові пристрої для продукування цифрових копій, введення та виведення інформації й можуть відтворювати одночасно кілька видів даних у різних форматах, що має важливе значення для удосконалення процесів пошуку інформації [4];

2) програмно-алгоритмічне забезпечення, яке охоплює програмні засоби для створення, доставляння й відтворення мультимедійних документів.

Ці групи передбачають застосування графічного інтерфейсу користувача, який дає змогу інтегрувати в мультимедійному проєкті фахівців різних галузей [2]. Для співробітників бібліотеки, в якій впроваджено мультимедійні інформаційні технології, головним є вивчення інформаційно-комунікаційних можливостей мультимедіа для якнайповнішого та найефективнішого забезпечення інформаційних потреб користувачів, а також максимальна свобода вибору форм і методів роботи.

Важливу роль відіграють мультимедійні мережеві технології в контексті сучасних цифрових бездротових (Wi-Fi) бібліотечних мереж. Найефективніше їх застосовувати у публічних бібліотечних закладах, де співробітники й користувачі працюють із власними ноутбуками та іншими мобільними пристроями на різних робочих місцях. Крім того, Wi-Fi може слугувати додатком до наявної кабельної мережі. Приміром, з огляду на потреби сучасних читачів, котрі використовують у роботі різноманітні пристрої, обладнані модулем Wi-Fi, у Національній бібліотеці України ім. В. І. Вернадського (НБУВ) було створено Wi-Fi-зони. У бездротових мережах НБУВ

застосовано одночасно всі стандарти, завдяки чому більшість співробітників та користувачів мають змогу вільно працювати в мережі, не зважаючи на те, який стандарт підтримує їхній пристрій [4].

Вагоме місце у роботі бібліотечних закладів посідає створення власних мультимедійних засобів: рекламних роликів, презентацій інформаційного характеру, навчальних програм тощо. Ці продукти, що містять відомості про установу та її електронні інформаційні ресурси, представлено на комп'ютерах у відповідних залах і фойє бібліотеки. Їх активно використовують для ознайомлення широкої аудиторії з можливостями закладу, а також під час проведення масових заходів, засідань кафедр та ін. [7].

Отже, в умовах переходу до інформаційного суспільства формуються нові вимоги, що визначають тенденції розвитку бібліотечної установи як соціального інституту. Важливо визначити перспективні напрями інформатизації діяльності вітчизняних бібліотек, основні поняття, сутнісні характеристики та типологію інформаційних мультимедійних технологій, організаційні засади їх впровадження у бібліотечних закладах.

Вагомою умовою розвитку бібліотечної справи також є підготовка інформаційно-компетентних кадрів, що на теперішньому етапі передбачає застосування мультимедійного навчально-методичного комплексу. Відповідно, зростає значення автоматизованої бібліотечно-інформаційної системи як освітньої технології у навчанні майбутніх фахівців, а також актуалізуються проблеми впровадження інформаційно-мультимедійних технологій у практику бібліотечної освіти.

Підготовка сучасних бібліотечних фахівців, які здатні працювати з мультимедійними інформаційними технологіями, передбачає такі компетентності:

- розроблення технологій для цифрових мультимедійних систем;
- створення інтерактивних мультимедійних середовищ;
- 3D-моделювання приміщень для дослідження акустичних властивостей;
- зберігання й трансляція мультимедійного контенту;
- синтезування та опрацювання аудіоконтенту будь-якої складності;
- комп'ютерне опрацювання, аналіз і відтворення цифрових зображень;
- створення високоякісних двомірних і тривимірних об'єктів комп'ютерної анімації та мультиплікації тощо [1].

Висновки. Застосування в діяльності бібліотечних закладів сучасних мультимедійних засобів та інноваційних технологій сприяє формуванню комфортного середовища для інтелектуального й культурного розвитку користувачів. Саме тому впровадження мультимедійних технологій у бібліотечних процесах потребує подальшого дослідження в аспекті технологічних змін, визначення та розроблення інформаційно-аналітичного складника діяльності електронних біб-

ліотек для якнайефективнішого опрацювання, представлення й використання електронних інформаційних ресурсів [2].

Список використаної літератури

1. *Мультимедійні інформаційні технології і системи.* — Режим доступу: <http://vstup.kpi.kharkov.ua/edprogram/multymediini-informatsiini-tehnologii-systemy>. — Назва з екрана.
2. *Малиновський О. Б.* Електронні бібліотеки: мультимедійна складова / О. Б. Малиновський // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". — 2014. — № 783. — С. 450—457.
3. *Українська бібліотечна енциклопедія.* — Режим доступу: <http://ube.nplu.org/article/Мультимедійне%20електронне%20видання>. — Назва з екрана.
4. *Каптерев А. И.* Мультимедиа как социокультурный феномен : учеб. пособ. / А. И. Каптерев. — Москва : Профиздат, 2002. — 224 с.
5. *Шлыкова О. В.* Культура мультимедиа : учебное пособие для студентов / О. В. Шлыкова. — Москва : ФАИР-ПРЕСС, 2004. — 416 с.
6. *Гах І.* Мультимедійні технології у бібліотеці в контексті сучасних бездротових бібліотечних мереж / І. Гах — Режим доступу: http://nbuviar.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=3117:multimedijni-tehnologiji-u-bibliotetsi-v-konteksti-suchasnikh-bezdrotovikh-bibliotechnikh-merezh&catid=81&Itemid=415. — Назва з екрана.
7. *Хорунжий В. П.* Создание и использование современных мультимедийных средств для повышения информационной культуры пользователей / В. П. Хорунжий. — Режим доступа: <http://ellib.gpntb.ru/subscribe/>. — Загл. с экрана.
8. *Інноваційні технології* // Вікіпедія. — Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/wiki>. — Назва з екрана.

Исследованы аспекты применения информационных мультимедийных технологий в библиотечной среде. Проанализированы особенности создания информационных электронных ресурсов для полного удовлетворения информационных потребностей современных пользователей. Обоснована необходимость подготовки библиотечно-информационных специалистов и внедрения информационно-мультимедийных технологий в практику библиотечного учреждения.

The article investigates the use of information multimedia technologies in the library environment. The creation of information electronic resources for the full satisfaction of information needs of modern users has been analyzed. The significance of library and information specialists training and the problem of implementation of information and multimedia technologies in the practice of a library institution is substantiated.

Надійшла до редакції 27 листопада 2018 року

ШКОЛА СИСТЕМАТИЗАТОРА

Нове в УДК: зміни та доповнення у головному файлі MRF12

У лютому Консорціум УДК оновив дані головного довідкового файлу УДК MRF12. Це остання на 2019 р. версія у світі, яка містить зміни та доповнення (ЗД) за 2014—2015 рр. до майже 6000 класів (понад 2000 нових класів, 3000 модифікацій і 700 скасування). Помітні зміни відбулися в мовній Таблиці 1с (романські мови, африканські мови); Таблиці 1е. Загальні визначники місця (Центральна Америка, антарктичні території, скандинавські країни, Російська Федерація, Україна тощо); частково здійснено актуалізацію в інших класах, найбільше — у математиці (алгебра) та біології (безхребетні, водорості, гриби).

Англomовна версія UDC Online — це повна стандартна редакція таблиці УДК у мережі Інтернет, в якій майже 72 000 класів розширено понад 12 000 записів історичних даних УДК (скасовані номери). Служба UDC Online надає низку можливостей для спрощення пошуку, перегляду, аналізу, перевірки, подавання та створення номерів UDC. Пошук і перегляд скасованих номерів призначений для того, щоб допомогти користувачам відстежувати їх наявність і перенаправлення в окремих бібліотечних колекціях. Як тільки дані індексів узгоджено з Консорціумом УДК, підтвердженням чого слугує черговий MRF, їх потрібно застосовувати.

Ця стаття (огляд ЗД за 2014—2015 рр.) і презентації науково-практичного семінару "Нове в УДК", який працівники відділу проводять у першу п'ятницю червня для мережі вітчизняних науково-технічних бібліотек (попе-

редні презентації — останні ЗД за 2012—2013 рр.) доступні для завантаження (http://ukrbook.net/UDC/UDC_seminar.html) і можуть використовуватися у процесі впровадження УДК у роботу бібліотек.

Стосовно спеціальних визначників (СВ) 81'01/08 та 82'01/06 (див. "Школа систематизатора"¹), то їх вилучено й перенесено до першоджерела в загальні визначники (ЗВ) мов — Таблиця 1с =...'01/08 Спеціальні визначники для позначення походження та періодів і стадій розвитку мови з відповідною методичною вказівкою (МВ); тепер вони відповідають єдиній побудові. Слід враховувати, що є й прямі класи для мов, до яких не доречно використовувати СВ періодів, звертаємо увагу на мову =14 Грецька, де також відбулися зміни порівняно з попередньою пропозицією (витяг наведено у табл. 1).

Через те, що раніше клас =142 належав мові Димотика, а його помилково було надано Давньогрецькій мові, Консорціум УДК вніс зміни в остаточний варіант, а отже звертаємо увагу користувачів, які розпочали застосовувати клас =142, що потрібно скоригувати індекси:

811.143 Класична грецька мова

821.143 Давньогрецька література

¹ Муравйова В. Побудова індексів із загальними та спеціальними визначниками у класі "8 Мова. Мовознавство. Лінгвістика. Література / В. Муравйова, А. Діденко // Вісник Книжкової палати. — 2018. — № 7. — С. 31—33; № 8. — С. 23—24.